LIPANAN

Journal Armén

INDEPENDANT

ADMINISTRATION
Place des Canons, 9, Rue
BEYROUTH «Liban»
DIRECTEUR-PROPRIÉTAIRE
J. ADJEMIAN

ԼԻԲԱՆԱՆ

Ազգային - Քաղաքական - Գրական
ԱՆԿԱԽ ՀԱՅԱԹԵՐԹ

Է. ՏԱՐԻ Թիւ—630 | ՇՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 10 ՓԵՏՐՎԱՐ 1932 | ՀԱՏԸ 3,5 Ս.Գ.

لبنان

ՆԵԳԻՆ
ՏԱՐԻՆ— 75 ֆրանկ
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ » » 100 » »
Ամէն թղթակց. Պատ. Տնօրէն. Հասցէով

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԴԱՌՆ ԻՐՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ֆրանսահայ գաղութի ներքին կեանքի մասին չափազանց լաւատես էինք, բայց վերջին նամակաբերով հասած լուրերը դառն իրողութիւններու առջև դրին մեզ.

Վիէնի անպատուաբեր դէպքը զոր տեղի ունեցաւ Ռամկավար և Դաշնակցականներու միջև, որու մասին Ֆրանսական մամուլը իր օրին արձանագրեց և զանազան մեկնութիւններու տեղի տուաւ, նոյնիսկ զտնուեցան թերթեր՝ որոնք խնդիրը լուսաւորչական և կաթոլիկ կուսակցութիւնները իրենց թերթերուն մէջ ալ այդպէս արձանագրեցին, դժբաղդաբար, Ֆրանսահայ գաղութի մասին մեր նախապէս գոյացուցած համոզումը հիմնովին փոխեց. և այժմ կը տարակուսինք որ Ֆրանսահայ գաղութի ներքին կեանքը մէյ մ'ալ պիտի բարեփոխուի ու անոր վիճակ պիտի ստանայ:

Մեր ընթերցողները, ինչպէս որ տեսան, եղած դէպքը ոչ միայն անակնկալօրէն պատահած բան մըն է, այլ, կանխաւ ծրագրուած, ու Բարիզի «Դաշնակցական կոմիտէի կողմէ» վաւերացուած որոշմանագրին վրայ հաղորդները շարժած են:

Զարմազանցեալ չպիտի ըլլար, երբ ըսենք թէ՝ Զին և Ճարան ընդհարումներու ընթացքին առաջ վիրաւորը հեռագրալուրերու կ'արժանանայ և հանրային կարծիքը կը վրդովէ, ինչ Դաշնակ և Ռամկավար կուսակցութեան դաշտին վրայ տասնեակներու վիրաւոր կը թողու, առանց սակայն ՀԱԾ ԽԻՂՃԸ գուրի հրաւիրելու:

«Փրոկրէ» թերթը պատահած դէպքին ճշգրիտ մանրամասնութիւնը տալէ վերջ. լրջօրէն կ'սպառնայ մեզ, երբ կ'ըսէ թէ՝ «անկասկած երկրէն դուրս վտարումի որոշում պիտի արուի ասոնց մասին»: Մենք իրաւունք կուտանք յիշեալ թերթին և շատ ծանր չենք գտներ պահանջուած պատիժը:

Այս բոլորը կ'ըլլայ, այս բոլոր դէպքերու մասին կը խօսինք ու կը գրենք, բայց և այնպէս, կը շարունակենք մեր ընթացքը և երբէք չենք խղճահարիր մենք մեզի:

«Սուլիչի մը ազդանշանին վրայ բազմաթիւ հայեր (Մ. Խ. դաշնակցականներ) դուրս ելան սրճարանէ մը, զինուած չիշերով և դանակներով» կը գրէ «Մաթէն»:

Մի՞թէ սա կազմակերպուած, կանխատեսուած, ծրագրուած գործ չէ՝, ո՞ր սրճարանի մէջ գտնուող հայեր պիտի ուզէին դուրսը պատահած որևիցէ դէպքին մասնակցիլ, երբ իրենց հետ կապ և առնչութիւն չունի, ո՞ր սրճարանի յաճախորդներ դուրս պիտի գային, երբ սուլիչի հասարակ ձայն մը իրենց ականջը հասնէր: Բայց դեռ աւելին կայ, մեր ստացած թղթակցութեան մը մէջ, որը խնայեցինք հրատարակել, ոչ միայն սուլիչի մասին կը խօսուի իբր ազդանշան գործածուած ըլալը, այլ նաև, կռուող դաշնակցականները իրենց կուրծքին վրայ կը կրեն եղեր մասնաւոր նշաններ, իրենց յարգած ու պաշտած նշանը — եռագոյնը, և ըստ այնմ ճակատամարտ մղած են Ռամկավարներուն դէմ, վախնալով գուցէ զիրար կը ծեծեն, զիրար կը վիրաւորեն. իսկապէս անպատուաբեր և հայութեան պատիւը արատաւորող գործ:

Օտար երկրի մէջ ամենահասարակ բանի մը համար այս աստիճան յառաջ երթալ, այս աստիճան տխմար գտնուելնիս, շատ բնական է անշուշտ, որ տիրող իշխանութիւնը լաւ աչքով չպիտի դիտէ մեզ ու պատճառ պիտի հանդիսանանք հոյլուն պատիւը զերեզմանուելուն:

Բարիզի Դաշնակցութեան կոմիտէի անդամները բացարձակապէս յիմարներ են, որ կ'արտօնեն իրենց շարքայիններուն այս կարգի անպատուաբեր ընթացքի մը մէջ գտնուիլ:

Բարեկամնե՛ր, դուք «ը՞ «տառապող ազգին ցաւը կ'ողբաք», դուք որ Հայաստանի վարիչները «ջարդարար», «ազգադաւ», «անխիղճ», «անկրօն» կը հռչակէք, դուք, որ «համերաշխութիւնը», »համագործակցութիւնը» նուիրական մրցոյթը կը նկատէք գաղութահայութիւնը լաւագոյն վախճանի մը հասցնելու համար, ապա ուրեմն, ի՞նչպէս մեկնել ձեր անմարդավայել կեցուածքն ու ընթացքը, ո՞րն է ձեր աստուածը և ի՞նչ երեսով համերաշխութիւն, համագործակցութիւն կը պահանջէք անոնցմէ, որոնց գոյութիւնը ձեզ անհանդիստ կ'ընէ, ձեզ հաճելի չթուիր: Հայաստանի վարիչներուն չափ.... ազգադաւներ չէ՞ք:

Ազնուասիրտ ֆրանսացի մը խղճալով ու ցաւելով մեր թշուառութեանը վրայ, սրտի մը կը արամադրէ մեզի, որպէս զի հաւաքատեղի մը, ազօթատեղի մը ունենանք, մի՞թէ վայել է ա՛դ խղճամիտ օտարականը վշտացնել մեր անպարկեշտ ընթացքով. երբէ՞ք պատմութենէն չպիտի ուզենք օգտուիլ:

Դաշնակցութիւնը իր յամառութեամբը տակաւին չա՞տ ազէտներ պիտի ստեղծէ հայութեան գլխուն:

Վիէնի դէպքը դեռ առաջ նիւթ պիտի հայթայթէ ոչ միայն ֆրանսական մամուլին, այլ նաև թուրք լրագրողներուն, որոնք առիթ կը փնտռեն մեզ խռովարար տարբ մը ներկայացնել յաչս օտարներուն:

Դաշնակցութիւնը երբ կ'ուզէ մեզադրանքի սիւնին գամել թուրքերը, թուրք լրագրողները, ապա ինչպէ՞ս մեկնել իր ընթացքը— Դաշնակցութեան եղբայրասպան կեցուածքը, որ հայ ազգը դէպի խորխորատ, դէպի գերեզման կ'առաջնորդէ:

Z

Գարախանի պատասխանը

Մոսկուա.— Դարախան յայտնած է Ճարանի դեսպանին թէ Ս. Միութիւնը երկաթուղին կրնայ յանձնել, եթէ չինական կառավարութիւնը պարկութիւն չընէ:

ՕՐԱԳԻՐ

ԼՌԵԼ ԿԱՐԵԼԻ՞ Է

Տեղւոյս Դաշնակցական օրկան «Ազդակ» թերթի մէջ, դժբաղդութիւնը ունեցանք հանդիպելու «Մամբլիէյնի Օրը» խորագրին տակ եւ կաթ. Փոխ-Գեր. Եղիշէ Արքեպիսկոպոս Կարօեանի, Պատ. Ենովք Հատիտեանի զոյգ ստորագրութիւնները կրող յայտարարութեան մը:

Անկէ առաջ, Մամբլիէյնի խնամակալութիւնը կը կազմէին երեք յարանուանութեանց հոգեւոր պետերը, այժմ, այդ հոգեւոր պետերէն մին իր մասնակցութիւնը չ'ընծայէր, և, վերջնականապէս հրաժարած ըլլալ կը թուի խնամակալութենէն: Բայց այս երեւոյթը մխիթարական ըլլալէ հեռու է:

Ի՞նչպէս լռել, երբ այս կարգի անտեղի գործեր կը պատահին, որու մէջ մաս և բաժին չունին «Հարանախանձ հրաստարակութիւններն ու անուղղայ բամբասանքները:

Մենք հարկադրուած ենք «պակասութիւններն ու թերութիւնները խարազանելու եւ ուղղելու նպատակաւ» գրել և մի՛շտ դրել, որպէսզի, «ձեռնհաս մարմիններու եւ իշխանութեանց եսասիրութիւնը» արթննայ եւ կանանք ըմբռնել տալ թէ՝ Խնամակալ Մարմնի մէջ քոյր յարանուանութիւններէն միոյն հոգեւոր պետին բացակայութիւնը, ժողովրդին կողմէ լաւ աչքով չի՛ դիտուիր:

Ի՞նչ պատճառներ սարսած են, որ կաթոլիկ Ամեն. Ներկայացուցիչը հրաժարի խնամակալութենէն: Կրնայի՞ արդեօք պատճառաբանեալ հրաժարականի մը մասին մի քիչ խորհրդածել և գոհացում տալ եղած արդարացի ու տրամաբանական դիտողութեան:

Մամբլիէյնի Թոքախտանոցի վիճակը կը բարւոքի, երբ, առաջուան պէս, երեք յարանուանութեանց հոգեւոր պետերուն համագործակցութիւնը կ'սպասնովուի:

«Հայե՛ր, բացէ՛ք ձեր քսակները եւ առատաձեռնութեամբ տուէք» ըսելէ առաջ, հայերուն հաշիւ տալ պարտաւորուած ենք:

«40 հիւծախտաւոր հարազատներու ուրախութիւնն ու երջանկութիւնը» հանդարտ ու գոհ սրտով տեսնելու համար, հարկաւոր է այս նպատակին շուրջ երեք հոգեւոր պետերուն համերաշխ, միասիրտ գործունէութիւնը տեսնել, «եւ ինչո՞ւ չէ» քառասուն կենդանի մեռեալներուն «կեանքերը կախում պիտի ունենան» ՄԵՐ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԵՆԷՆ,

Բայց հրաժարող Կաթոլիկ համայնքին ներկայացուցիչը հրապարակաւ յայտնեց իր հրաժարման պարագան, իսկ լսողներ, հետաքրքրքրուողներ եղա՞ն: Ո՛չ, և մի՛շտ ոչ:

Այս «ոչ»երը երբոր կ'արձանագրենք. սարսափ կ'զգանք, կը գոչենք, որովհետեւ, Ազգ. Իշխանութեանց անտարբերութենէն գաղութս շարունակ տուժած է:

Չպիտի փորձուէինք Մամբլիէյնի մասին խօսիլ, եթէ երբէք խնամակալութեան կոչը տեսած չ'ըլլայինք:

Մենք կուսակցական կռիւներէն ղղուած ենք մ'էյ մ'ալ յարանուանութեանց միջեւ եթէ (Աստուած մի արասցէ) կռիւը ծալը տայ սկսի, հայ ազգին կը մնայ մարդկութենէ հրաժարիլ:

ՈՒՐ Կ'ԵՐԹԱՅ ԳԵՐՄԱՆԻԱՆ

Աւելի քան 13 տարի կ'ընէ մեծ պատերազմի դադրումը և Գերմանական իմպերիալիզմին ծունկի գալը Դաշնակից յաղթական բանակներու առջև: Այո, 13 տարիներ անցած են մարդկութեան պատմութեան մէջ նմանը չ'տեսնուած սարսափելի ահեղութեան յառաջացուցած արդիւնքները տակաւին չեն դադրած գոյութիւն ունենալէ: Պատերազմը անշուշտ դրական և բացասական արդիւնքներ տուաւ ըլլայ ընկերային ըլլայ ազգային տեսակէտով և սակայն մենք այստեղ կուզենք ակնարկել միայն Գերմանիոյ համար ստեղծած բացասական դրութիւնը որ իր բոլոր ծանրութեամբ կը ճնշէ միջազգային քաղաքականութեան և անոր ստացած ուղղութեան վրայ: Մերթընդմերթ մանաւանդ այս վերջին մի քանի տարիներու ընթացքին, Եւրոպական կարգ մը պետութեանց ներկայացուցիչները ժողով կը գումարեն որպէսզի այս անգամ «վերջնական կերպով» լուծեն պատերազմի յառաջացուցած դժուարութիւնները մանաւանդ պատերազմական պարտքերու հարցերը: Այս մասին ամենագեղեցիկ ճառախօսութիւններ տեղի կ'ունենան ինչպէս նաեւ ամենալաւատես մեկնաբանութիւնները արար աշխարհ կը տարածուին ժողովուրդին մէջ ստեղծելու համար այն համոզումը թէ իրմով զբաղողներ կան: Սակայն, հազիւ պատուիրակները իրենց երկիր կը վերադառնան, հազիւ թէ անոնց ստորագրած «վերջնական կարգադրութեանց» մելանը կը չորնայ թուղթին վրայ տա նոր խնդիրներ կը ծագին և այդ «վերջնական կարգադրութիւնը» մի «նոր վերջնական կարգադրութեան» կը կարոտի: Սա պարզ այն պատճառով որ այս վերջին յետ պատերազմեան դաշնագրութիւններու լուծեղծած քմահաճ կացութեան մէջ կարելի չէ «վերջնական եզր» գտնել միջազգային քաղաքականութեան ազպարէզին վրայ ինչպէս որ պուրժուական սիստէմին մէջ երբէք չէ կարելի խուսափիլ տնտեսական ուժգին տագնապներէն: Դեռ ամէնուն մտքին մէջ թարմ են Գ. Գրիանի խաղաղութեան սեզանին շուրջ արտասանած այն ճառը որուն մէջ նա կը գոչէր «Յետ տարէք թնթանոթներն ու գնդացիրները... և սակայն այսօր այդ միեւնոյն թնթանոթներն ու գնդացիրները Մանչուրիոյ մէջ մահ ու կական կը սփռեն Ազգերու Դաշնակցութեան «մարդասիրական» աչքերուն առջեւ: Տակաւին թարմ է մելանը Եունկի փլանին տակ եղող ստորագրութեանց ըստ որուն «վերջնականապէս որոշուած էր եւ Գերման պատուիրակութեան կողմանէ կնքուած թէ Գերմանիան իր պատերազմական նորդութեանց և ֆնասուց հատուցման պարտքերը այդ փլանի համաձայն պիտի վճարէ տա թէ ալ օր Պ. Գրիւնինկ, Գերման վարչապետը, իր Ցունվար 9ին գրութեամբ կը յայտարարէ ամբողջ աշխարհին թէ ա՛չ միայն Գերմանիան իր պարտքերը մէկ տարի յետաձգելէ վերջ (ըստ Հուվերի առաջարկին) պիտի չկրնայ վճարել այլ նաեւ բնաւ պիտի չկրնայ վճարել:

Վէրսայլի դաշնագրի տակ տարիներէ ի վեր կքող Գերմանիան անշուշտ ամէն ջանք կը թափէ իր ուսերէն մրանգամ ընդմիշտ թօթափելու այդ ամօթապարտ լուծը որ ուժգնօրէն և մահացու կերպով կը կաչկանդէ Գերմանիոյ տիեզերական բարձրամիտ ձգտումներու իլձերը:

Ամերիկա Վէրսայլի դաշնագրէն ի վեր Գերմանիան պատմական իր ամենամեծ գալարումներուն մէջ կը տեսնի, տնտեսական ամենաուժգին ցնցումներուն ենթակայ է և իր ազգային պատմական յառաջխաղացման մէջ հանգրուանէ հանգրուան նա կը քալէ դէպի ընկերային նորանոր յեղաշրջում, դէպի նորանոր փոթորիկներ:

Անշուշտ եթէ պատերազմի անմիջական հետեւանքները Գերմանիոյ վրայ ծանրապէս կ'ազդեն առանց կ'ազդեն նաեւ միւս բոլոր երկիրներուն վրայ, միջազգային բոլոր տնտեսականութեան վրայ: Մակայն Գերմանիան պատերազմի արտադրած որոմներուն համար նախասիրութեան հող չէ միայն այլ նա ընկերային տեսակէտով այնպիսի հարուստ նիւթեր ունի որ ներկայ պայմաններուն տակ կարելի է առնել Գերմանիան իր տիպար կապիտալիստական տնտեսական զարգացման. որովհետեւ Գերման կապիտալիզմը, քսաներորդ դարուն մէջ տնտեսական վիթխարի և յանդուգն փորձեր կատարեց թէ մեքենականութեան ՆԱՃԻՕՆԱԼԱՑՄԱՆ, թէ տնտեսական կեդրոնացման եւ կազմակերպման եւ թէ միջազգային վաճառականական գետնի վրայ:

Ուրեմն Գերմանիոյ տնտեսական վիճակը ուսումնասիրելով ուսումնասիրած կ'ըլլանք ընդհանրապէս Սովիէթական սիսթեմէն դուրս տարող բոլոր երկիրներուն տնտեսական յառաջխաղացման ամենաբարձր հանդրուանը: Գերմանիոյ քաղաքականութիւնը ուսումնասիրելով կրնանք միանդամայն բոլոր միջազգային քաղաքականութիւնը իր զլխաւոր կէտերուն մէջ շօշաֆել, որովհետեւ Գերմանիան մէկն է այն օղակներուն որ իրարու կը շաղկապէ միեւնոյն տնտեսական եւ քաղաքական խարիսխ ունեցող երկիրները: Եւ այդ օղակը այս վերջին տարիներու մէջ խախտելու չափ թուլցած է իր թուլացումին հետ բերելով տնտեսական եւ քաղաքական այնպիսի հետեւանքներ որ միայնգամայն պատճառ կը դառնան միւս երկիրներուն տնտեսական և քաղաքական տագնապներու խորացման, անոնց ճակատագրական աստիճանի հասնելուն:

Դաղութահայ հարարակութիւնը որ անցեալ պատերազմին արտադրած առապանքի և արեան ովկիանէն հազիւ ազատած է իր զրկեալի գոյութիւնը քարշ կուտայ երկրագունդիս ամէն կողմ, ահագին կենսական պատճառներ ունի յետամուտ ըլալու միջազգային քաղաքական ճշգրիտ դէպքերուն որպէսզի նա կրկին անգամ յանկարծակիի չ'գայ զինքը չահագրգռող հրատապ հարցերու առջեւ, մանաւանդ նորանոր արիւնահեղութեանց ժամանակը: Որովհետեւ իր ստացած վէրքերը շատ խոր են տակաւին մոռցուելու համար այս քան կարճ ժամանակի մէջ: Ահա թէ ինչու մենք կուզենք այս գրութեամբ Եւրոպայի սիրտը եղող Գերմանիոյ տնտեսական և քաղաքական տուեալները կարելի եղածին չափ ճշգրիտ կերպով գաղութահայ հասարակութեան առջեւ դնելու: Մենք միմիայն դիտաւոր հետեւանքները պիտի ջանանք հանել անկէ ձգելով որ ընթերցողը մնացեալը ինքն իսկ լրացնէ:

Գերմանական հարցը չափազանց կնճռոտ է և սակայն չափազանց հետաքրքրական: Գերմանիոյ տնտեսական և քաղաքական լեզաջրջումը կրնայ կենայ առաջնորդել

զայն դէպի նոր պատերազմ ըլլայ Ֆրանսական և Լեհական սահմանագծուելուին վրայ, ըլլայ Անկլօ-Ամերիկեան մրցակցութենէն ծագելիք պատերազմին մէջ, ըլլայ հակասովիէթական ճակատին վրայ։ Սակայն Գերմանիոյ խոկական Օրինաքննութիւնը հասկնալու համար ամենամեծ սխալը դործած կ'ըլլանք եթէ երբեք քաղաքական այս կամ այն կուսակցութեան կամքին և ուսաղղութեան նպատակներուն հետ կապենք Գերմանիոյ քաղաքականութեան ուսանելը։ Ընդհակառակը քաղաքական կուսակցութիւնները ծնած են և կը զարգանան ոչ թէ իրենց կամքով սահմանադրած ըմբռնումով Գերմանիոյ կեանքը այլ անոնք արդիւնքն են երկրին անտեսական կարիքներուն և անոր ներկայացուցած դասակարգերու պահանջներուն։ Մէկ խօսքով անոնք ծնած են երկրին անտեսական յառաջխաղացումէն և այդ տնտեսականութիւնը կազմակերպելու կամ ջնջելու կարիքներէն։

Ահա թէ ինչու պէտք է անմիջապէս տնտեսական կացութեան մէջ մտնել իր խորութեան մէջ ըմբռնելու համար արտաքուստ պարզ և բոլորովին ճշգիմ երեւցող քաղաքական խնդիրները, որոնք շատ անգամ իրականութեան մէջ կենսական նշանակութիւն ունեցող խնդիրներ չեն։

Ուրեմն նախապէս կարդով քննենք՝

1.— Որո՞նք են Գերմանիոյ տնտեսութեան յետպատերազմեան գլխաւոր ձգտումները և ի՞նչ գլխաւոր փուլերէ անցաւ այդ տնտեսականութիւնը։

2.— Գերմանիոյ ներկայ տագնապը և անոր յատկանիշները։

3.— Ցաւնիս ամուսան փոքրկալի վիճակը։

4.— Հուվերի առաջարկը և հետեւանքները։

5.— Ի՞նչ միջոցներով Գերմանիան կ'ուզէ այդ վտանգաւոր ղրութենէն ազատիլ և ի՞նչ պիտի ըլլան ձեռք առնուած միջոցներուն հետեւանքները։

1.— Որո՞նք են Գերմանիոյ տնտեսութեան յետպատերազմեան գլխաւոր ձգտումները եւ ի՞նչ գլխաւոր փուլերէ անցաւ այդ տնտեսութիւնը։

Գերմանիոյ տնտեսականութիւնը 1900էն ի վեր ամենամեծ թափով կ'ընդհանայ դէպի կապիտալիստական բարձր և կատարելագործուած ընտեսութիւն։ 1900էն ի վեր Գերմանիոյ կապիտալիզմը անընդհատ կը շարունակէ իր ընթացքը դէպի կատարելագործուած մեքենականութիւն։ 1914ին արդէն գերմանական տնտեսականութիւնը այնպիսի աստիճանի մը հասած էր որ իր ներքին չուկան այլեւս նեղ էր եկած իրեն և նա ուզեց ընդլայնել իր իմպերիալիստական տիրապետութիւնը։ 1914ի պատերազմը ուրեմն, միմիայն գերմանական տնտեսէտը ուժի առաջ ունենալով, դերման իմպերիալիզմին ընդլայնման մեծ փորձն եղաւ և սակայն չի յաջողեցաւ։ Այդ պատերազմին ձախորդութիւնն իսկ հարց դրաւ Գերմանիոյ թէ նա ի՞նչ միջոցներով իր երիտասարդ կապիտալիզմին ծաղկման նոր ընթացք պիտի գտնէր։ Դաշնակիցներու յաղթանակը երկար տեւելու համար իր իմպերիալիստական ձգտումներուն իրականացումը խափանեց Վերսալի դաշնագրով։ Երկու ելք կար Գերմանիոյ համար։ 1. Ջանալ խաղաղ միջոցներով, եթէ կարելի է այսպէս ըսել, իր ազդեցութեան տակ նոր չուկաներ առնել և 2. միջազգային չուկայի վրայ կարենալ յաղթանակով մրցելու համար պէտք էր իր մեքենականութիւնը զարգացնել, իր տնտեսականութեանը կեդրոնացումը ծայր աստիճանի հասցնել և ամէն գնով աշխատիլ որ ապրանքներու իր վրայ նստած գինը բազդատմամբ միւս երկիրներուն ունելի պակաս ըլլայ։ Գերմանիան յամառորէն այս օգրուանքներուն չուրջ պայքարեցաւ։ Նա չատ անգամ կրցաւ մասնակի յաղթանակներ առնել իսկ չատ անգամ ալ չի յաջողեցաւ որովհետեւ իր տնտեսականութեան ծաւալման համար մի կարեւոր բան կը պակսէր՝ ան ալ զէնքի ուժն է։

Պատերազմի դադարումէն անմիջապէս յետոյ ամենադլխաւոր դէպքը Գերմանիոյ կեանքին մէջ այն տնտեսական եւ քաղաքական տագնապն է որ տեւեց մինչեւ 1932 ին և որ իր հետեւի թափին մէջ ընկերային փոթորիկներու ծոցը առաջնորդեց Գերման մանուկ հանրապետութիւնը։

Այդ շրջանը այն շրջանն է ուր գերմանական Մարքը քիլոյով կը ծախուէր, ուր ժողովուրդը սկսած էր իր առօրեայ ապրուստը նախնական ձեւով կատարել (այսինքն ապրանք ապրանքի հետ փոխանակել) ուր ընկերային շարժումները իրենց վճռական ասպարէզին էին հասած։

1919ի Յունվարին է որ Պերլինի գործաւորութեան մէկ մասը Համայնավար Լիպնէխի և Ռոզա Լիխտենպուրկի առաջնորդութեամբ գործարաններուն էին տիրացած և սաքիչ ժամանակ վերջ յաղթուած էին սոցիալիստ Շայդմանի և Նոսքէի առաջնորդութեամբ Գերման հանրապետական ուժերէն։ Այդ ժամանակ Գերմանիան իր պատմութեան ամենահեղ ցնցումներուն մէջ էր որ կ'ապրէր եւ սակայն նա յաջողեցաւ այդ նեղութենէն ելլել և իր ուժերը ամրացնել։

Ի՞նչ եղաւ այդ քաղաքական և տնտեսական կրկնակի տագնապին հետեւանքը գերմանական ընդհանուր տնտեսութեան վրայ։

Այդ տեղ տագնապը նախապէս սնանկացաւ անհամար փոքրիկ կազմակերպութիւններ և դրամատէրներ ներքին արդիւնաբերութեան ազատրեցին մի անգամ ընդմիշտ հեռացնելով գահէ, խարխափող և աչկարեւոր շահագործական հաստատութեանց մեծ մասը հետեւաբար և զուգահեռական կերպով մեծ կազմակերպութեանց և խոշոր կապիտալիստներու ազատրեցը ներքին շուկային մէջ աւելի ընդլայնեց ինչպէս նաև ընդլայնեց այդ խոշոր կազմակերպութեանց իրար մէնաալ անտեսութիւն մը յաջողեցնելու կարողութիւնն ու միջոցները։ Իսկ տակէ զատ այդ տագնապը պատճառ դարձաւ որ Գերման կապիտալիզմը իր նոր վերելքին մէջ դիմէ օտար կապիտալիստներու օգնութեան, տանց փոխառութեան, որովհետեւ առանց արտաքին օգնութեան գերմանական տնտեսացած կապիտալիզմը կարող պիտի չ'ըլլար իր տնտեսականութիւնը նոր հիմերու վրայ վերականգնելու։ Ուրեմն այսպէսով երկու միջոցի կը դիմէր գերմանական տնտեսութիւնը։ Մին արտաքին կապիտալի օգնութեան իսկ միւսը ներքին մեքենականութեան նոր ոգրմամբ, այսինքն Ռացիոնալացման և քաղաքներու-Քոնդէռներու զարգացման, այսինքն տնտեսական կեդրոնացման։

Գաղափար մը տալու համար գերմանիոյ տնտեսական կեդրոնացման յիշենք 5 գիւղաւորներուն մէջէն Հիւգօ Սթէն Քոնդէռնը որ 1922ին աւելի քան 600,000 բանւորներ կ'աշխատցնէր եւ տարեկան 6 միլիառ Ֆրանք աւելի արտադրութիւն ունէր։ Նա գլխաւոր երկու ճիւղերէ կը բաղկանար երկաթագործութեան ճիւղին մէջ այս Քոնդէռը ունէր չատ մը երկաթի և ածուխի հանքեր, 36 երկաթի հնոցներ, 16 պողպատչէն գործարաններ, չատ մը մեքենաներ չինելու արհեստանոցներ, նաւաշինութեան յատուկ, աշխատանոցներ, օթոյի աշխատանոցներ ընդամէնը 300 գործարաններով ինչպէս նաև ելեքտրական գործիքներու չինութիւններ եւայլն։ Թուղթի ճիւղին մէջ նա թէ Գերմանիոյ և թէ Սքանտինաւեան երկիրներուն մէջ չատ մը անառնիր ունէր թուղթի խմոր պատրաստող գործարաններով։ Նա ունէր նմանապէս խոշոր տպարաններ, հրատարակութեանց համար մասնաւոր տուներ և 60 հատ օրաթերթեր։

Սա տուեալները արդէն չափազանց պերճախօս են որպէսզի աւելի երկար կերպով անդրադառնանք անոնց վրայ։

Իսկ ի՞նչ չափերով Գերմանիան կրցաւ օգտուիլ օտար կապիտալէն։ Այս մասին պիտի խօսինք երբ Հուվերի և անոր դրգռպատճառները ուսումնասիրենք։

ԴԱՒԻԹ ԴԱՒԻԹԵԱՆ

(Շարունակելի)

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԻՆՉՈՒ ՉԵՆՔ ԿՐՆԱՐ ՀԱՄԵՐԱՃԽԻԼ

Մեսրոպեան բարբառին մէջ չկայ ուրիշ բառ մը, որ տարիներէ ի վեր այնքան լսուած ըլլայ։ որքան ՀԱՄԵՐԱՇԽՈՒԹԻՒՆ բառը։

Ամէն անգամ «համերաշխ գործակցութեան» «ազգային ուժերու մէկտեղման» կեղծ քանքարը շրջաբերութեան կը հանուի, երբ իր այլամերժութեամբ և ամբարտաւանութեամբ յատկանշուող հոսանքին դիրքերը խախտին, կամ պէտք զգացուի հասարակութեան լայն խաւերուն աչքին փոշի փչել, նոր կարգախօսներու յաջողութիւնն ապահովելու ի խնդիր...

Վերջերս Սէնի ափերէն արձակուած «երայրական կոչը», որոշ հոսանքին մեծ ու փոքր օրգաններու մօտ միայն արձագանգեց և պիտի շարունակէ արձագանգել։

Այդ կոչը ի վիճակի չեղաւ գաղութահայութեան հաւաքական սիրտին լարերը թրթռացնել։

Ամէն կողմ նիգակ ճոճող, աշխատակցական ամէն ձեռնարկի և հաստատութեան դէմ պայքարի մարտահրաւէրը չեփորող երկի անհաշտները, զարմանահրաշ հոգեփոխութեամբ մը, այսօր, արեւելի սև սքեմը իրենց ուսերուն վրայ առած սէր ու միութիւն կը քարոզեն։

Գաղութահայութեան զգաստ, խոհուն և իրատես հատուածը, ինքնագով և ինքնակոչ «ղեկավարներու և «փրկիչներու քաղաքական միմսուութիւններէն և ծեքծեքումներէն խորշող զանգուածը վաղուց ըմբռնած է լրջուած պայքարներու վերջ դնելու, ատոնց ընթացքին յաւմպէս վատնուող բարոյական ու նիւթական միջոցները, կամքը և կորովը, խանդն ու եռանդը մեր կեանքով ու ծիւրոյ ազգային կրթական հասարակական հաստատութեանց ու ձեռնարկներու պահպանման յատկացնելու անհրաժեշտութիւնը։

Բայց և այնպէս, համերաշխութիւնը ցանկութեան սահմանէն դուրս ելած չէ տակաւին։

Ինչո՞ւ արդեօք։

Կը փորձուինք ժողովրդականութիւն չվայելող ճշմարտութիւն մը ասելու հիմնաւորել, քաջ գիտնալով Ֆիլիմթէրներու բամբասանքներուն և բանարկութիւններուն գարձեալ նշանակ պիտի հանդիսանանք։

Գաղութներու մէջ համերաշխութիւն և գիտակից գործակցութիւն ստեղծելու համար, նախ պէտք է ստեղծել ու մշակել ա՛յն հոգեբանական նպաստաւոր պայմանները, որոնք կարելի կը դարձնեն համերաշխութեան նուրբ ծաղիկին փթթում հայ իրականութեան քարուտ և աւազուտ հողին վրայ։

Իսկ այդ նպաստաւոր պայմաններուն ստեղծման համար «եղբայրական կոչեր արձակող մեծ ու փոքր պետերը— էՊՎարչապետ, սպարապետ, խմբապետ, վարժապետ, նախարարցու կամ տիրացու— նախ բաւժանելու են իրենցմէ դուրս ամէն ուժ, ամէն արժանիք, ամէն ընդունակութիւն և բարեկամեցողութիւն ժխտելու իրենց ծիծաղելի ամբարտաւանութենէն։

Համերաշխութեան նախապայմաններ ստեղծելու համար, պէտք է ձերբազատուիլ արդի Հայաստանը և անոր վարիչները ամէն գնով ուսցնելու. հոն կատարուող ամէն չինարար աշխատանք ուրանալու խստաժէտ մոլութենէն։

Բաղձացուած գործակցութիւնը իրականացնելու համար, պէտք է հանդիսաւորապէս և անկեղծօրէն հրաժարիլ Հայաստանը և գաղութները հակամարտութեան մէջ դնելու աղանդամոլութենէն։

Պէտք է անգամ մը ընդմիշտ հրաժարիլ Հայաստանի լուսաւոր ազգային հաշտաւորները իբրեւ կասկածելի, Գ. Միլազդարեանի կուսակից, քաղաքականապէս անբարեյոյս ներկայացնելու օրուան կառավարիչներուն առջեւ, զանոնք հալածանքի և կեղեքումի նշանակ դարձնելու գիտային միտումով։

Գաղութահայութեան ճիգերը ի մի հաւաքելու և գործունէութեան մղելու համար, պէտք է գոնէ ժամանակաւորապէս հրաժարիլ մեր տկարացած բարոյական ու նիւթական ուժերուն անհամապատասխան քաղաքական յաւակնութիւններ սընուցանելու, ծրագիրներ մշակելու և զանոնք արար աշխարհին թմբկահարելու բացասական գործելակերպէն։

Պէտք է անկեղծօրէն ըմբռնել և ազամարդօրէն խոստովանիլ, թէ Յարէթ Իսկենտերեաններու, Ս. Տխրունիներու, Ադամեաններու, Պաղասարեաններու, Գասպարեաններու և այլոց հողակոյտերով եզերուած ճամբան ամէն պարագային դէպի համերաշխութիւն ու գործակցութիւն տանող ճամբան չէ...։

Պէտք է հասկնալ, նամանաւանդ ՃԱՀԻԼ շարքայիններուն հասկնալ, թէ Ֆիքսի, Վիէնի, Պէյրութի կամ Սուէսիոյ մէջ հակառակորդներու հետ բիրով և դաշոյնով հաշիւ՝մաքրելու մավզերիստական եղանակը ժամանակավրէպ մը է, իսկ քսութիւններով, հրեշային զբաղարտութիւններով, արիւնոտ սուսերով և սպառնալիքներով բեռնաւորուած պաշտօնական օրկանները համերաշխութեան եւ գործակցութեան հիմերը քանդող ծանր թակեր են միայն...

Այլապէս տագանդաւոր ազբերգու բանաստեղծ և անտագանդ դիւանագէտին շրթներէն թռած «Համերաշխինք»ի կոչը այս անգամ ալ ձայն բարբառոյ յանապատի պիտի մնայ, զի բարոյական ուժերակայութեան, եղբայրասպան գնդակի կամ դաշոյնի զոհերու գերեզմաններուն վրայ չէ կարելի համերաշխութեան շէնք յատակել ու բարձրացնել։

Բայց և այնպէս մենք կը հաւատանք, թէ ուշ կամ կանուխ գաղութներու մէջ հանդուրժողութեան զեփիւռը պիտի ֆչէ, համերաշխութիւնը պիտի իրականանայ ա՛չ իբրև արդիւնք կասկածելի քարոզիչներու կոչերուն, ա՛չ ալ հասարակական մակարոյծներու հիմած կամ հիմնելիք «էէղոք կուսակցութեան», այլ ի9յեւ արդիւնք ժողովրդային խաւերու տակաւ առ տակաւ զարթնող գիտակցութեան, քննող և արդամարնող ոգիին։

Մենք կը հաւատանք, թէ գիտակից գործակցութիւնը պիտի իրականանայ իբրեւ հարկադրանք աւելի՛ բարդացող արտաքսմանեան կեանքի պայմաններուն և ինքնապաշտպանութեան առօրեայ բնազդին, որոնք չազակրատող բերանները պիտի կապանքեն, հովեր ցանող և փոթորիկներ հնձող գրչի ըմբիշներուն եռանդը պիտի չափաւորեն, Թաղական, Հոգարարձու կամ Թեմական ըլլալու մարմաջէն բռնուած փքացող գորտերուն ճահիճի ճամբան ցոյց պիտի տան և, վերջապէս, քաղաքական տրկածախնդրութիւններու կրկնութիւնն անկարելի պիտի դարձնեն...

Ահա՛ այն տեսն է որ, գաղութահայուն համերաշխութիւնը խարհրդանշող և պատմա՛յան Արարատին պատկերը կրող միակ դրօշին վրայ դրոշմուած պիտի ըլլայ նպատակներուն նպատակը, օրէնքներէն օրէնքը, կարգախօսներուն կարգախօսը՝ Հայ հաւաքականութեան ֆիզիքական գոյութեան և պատմանհատականութեան պահպանումը— Salu popoli supemia lex esto.

Մաղթենք որ ճշմարիտ և իրական գործակցութեան Մեծ Առաւօտը շուտ ծագի։ «Գ. Մամուլ»

ԻՆՉ ԿԸ ԽՈՐՀԻՆ ՆԵՐԳԱՂԹԻ ՄԱՍԻՆ

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐՈՒ ԿԱՐՄԻՔԸ

Կովկասեան անկախութեան օրկան «Պրոմէթէ», որ մեր Դատաստանեարուն ուրիշ հետ շատ մտերմական կապեր ունի, «Փրօվոսխիոնի Քաղաքականութիւն» վերնագրին տակ կը գրէ.

«... Որոշ է որ Հայաստանի մէջ չկան բաւարար չափով մշակեալ հողեր, նոյնիսկ տեղացի հայերուն համար։ Եւ յետոյ, ինչո՞ւ այդ նախընտրութիւնը Թրքահայերու համար և այդ անըմբռնելի խոստութիւնը Բենիկ Կոչկասցի հայերու ծկատմամբ (փախստական Դաշնակները ըսել կուզէ)։ Տէր Գրիգորեանն չծածկեց որ Կովկասցի հայերուն (դաշնակներուն) համար Խորհրդային գրասենեակը փակ էր, որ միայն Թրքահայերը կրնան օգտուիլ ներումէն և խ. կառավարութեան բարեացակամութենէն...։

«Ի՞նչ է ուրեմն այդ ծրագիրը։ Դժբաղդաբար եթէ այստեղ նոր բան մը կայ, այդ ալ արիւնն ու արցունքներն են Վրացի և Ազրպէյճանեան խաղաղ գիւղացիներուն, որոնք իրենց ընտանիքներով կոտորուած և կամ վտարուած են իրենց գիւղերէն անգութ կերպով։ Արդարև, մ'ուր կ'անցնին այս բաները։ Անտարակոյս՝ չ'Հայաստանի մէջ, այլ կուրի հովիտը։

«Պատմութիւնը կը կրկնուի։ 1828—1829ին, ցարական կառավարութիւնը կոտորեց Ախալքալաքի Վրացիները և անոնց տեղ հաստատեց Թուրքիայէն վտարուած գաղթականներ, միակ նպատակ ունենալով խորտակել Վրացական Թագաւորութեան ոգեայրը, որ կը հակառակէր իր կայսերապաշտական նպատակներուն։

1931ին, Ռ. կառավարութիւնը հաւատարմօրէն կը կրկնէ նոյն գաղթականութիւնը, Կովկասի քաղաքական միութիւնը խորտակելու համար։

ԳԱՂՈՒԹԱՀԱՅ

ՏԻԿԻՆ ՄԻՐԻՄԱՆԵԱՆ

ՊՈԼՈՆԻԱՑԻ ՖԻԼԱՐՄՈՆԻՔ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻՆ ԱՆԴԱՄ

—oo—

Տաղանդաւոր դաշնակահարուհի Տիկին Մարգարիտ Միրիմանեան որ անցեալ տարի շարք մը յաջող նուագահանդէսներ տուաւ Իտալիոյ մէջ՝ և որ այժմ հրաւիրուած է Իտալական զանազան քաղաքներու մէջ նոր շարք մը ևս տալու, Պուենոսայրէսի Արքայական երաժշտական ակադեմիայէն ընդուներ է պատուոյ տիպլոմ, և անուանուեր է անդամ այդ ակադեմիային։

Պոլոնիոյ այս նշանաւոր ակադեմիան հիմնուած է 1686ին և անդամ եղած են Մոցարդի, Ռոսինիի, Վէրտիի, Մարքոնիէի, Պուչոնիի, Փուչինիի պէս մեծ երաժիշտներ։

Տիկ. Միրիմանեան առաջին հայկինն է, որ անդամ կ'անուանուի այդ ակադեմիային։

ԱՆԳԼԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ

«Սիոն»ի Փետրվար թիւին մէջ կը կարդանք հետեւեալ պաշտօնագիրը.—

«Ձերդ Ամենապատուութիւն։ Պատիւն ունիմ հաղորդելու Ձեր Ամենապատուութեան թէ Ձեր Երուսաղէմի Պարիարք Նշանակումի արքայական հրովարտակին Ձեզի յանձնուելուն առթիւ Ձեր արտասանած ուղերձը դրուած է Ն. Վ. Թագաւորին առջև։

Ինծի հրահանգուած է հաղորդել Ձեզի Ն. Վեհափառութեան շնորհակալութիւնները Ձեր հաւատարմական խօսքերուն համար»։

ՄՆՈՒՆԴԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ

Մնունդի տօնին առթիւ— Յունվար 20 հին տոմարով— Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքին այցելած են Երուսաղէմի Լատին Պատր. Փոխանորդը, Յունաց Պատր. տեղապահը, Ֆրանչիսքեան Միաբանութեան մեծաւորը, Անգլիքան Եկեղեցւոյ Ներկայացուցիչը, Կպտի և Ասորի Եկեղեցիներուն Երուսաղէմի եպիսկոպոսները և Հապէշ Միաբանութեան մեծաւորը։

«... Որոշ է որ Հայաստանի մէջ չկան բաւարար չափով մշակեալ հողեր, նոյնիսկ տեղացի հայերուն համար։ Եւ յետոյ, ինչո՞ւ այդ նախընտրութիւնը Թրքահայերու համար և այդ անըմբռնելի խոստութիւնը Բենիկ Կոչկասցի հայերու ծկատմամբ (փախստական Դաշնակները ըսել կուզէ)։ Տէր Գրիգորեանն չծածկեց որ Կովկասցի հայերուն (դաշնակներուն) համար Խորհրդային գրասենեակը դուռը փակ էր, որ միայն Թրքահայերը կրնան օգտուիլ ներումէն և խ. կառավարութեան բարեացակամութենէն...։

«Ի՞նչ է ուրեմն այդ ծրագիրը։ Դժբաղդաբար եթէ այստեղ նոր բան մը կայ, այդ ալ արիւնն ու արցունքներն են Վրացի և Ազրպէյճանեան խաղաղ գիւղացիներուն, որոնք իրենց ընտանիքներով կոտորուած և կամ վտարուած են իրենց գիւղերէն անգութ կերպով։ Արդարև, մ'ուր կ'անցնին այս բաները։ Անտարակոյս՝ չ'Հայաստանի մէջ, այլ կուրի հովիտը։

«Պատմութիւնը կը կրկնուի։ 1828—1829ին, ցարական կառավարութիւնը կոտորեց Ախալքալաքի Վրացիները և անոնց տեղ հաստատեց Թուրքիայէն վտարուած գաղթականներ, միակ նպատակ ունենալով խորտակել Վրացական Թագաւորութեան ոգեայրը, որ կը հակառակէր իր կայսերապաշտական նպատակներուն։

1931ին, Ռ. կառավարութիւնը հաւատարմօրէն կը կրկնէ նոյն գաղթականութիւնը, Կովկասի քաղաքական միութիւնը խորտակելու համար։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամերիկեան թերթերուն մէջ հրատարակուած հետեւեալ տեղեկութիւնները Հայաստանի Հանրապետութեան մասին հաստատեցին Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի Հանրապետութեան Նախագահ Ալեքսանդր Խատիսեանի ստորագրութեամբ հրատարակուած հեռագիրը։

Հայաստանի Հանրապետութեան Ազգային Ժողովի Նախագահ Ալեքսանդր Խատիսեան

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Շանկհայի մէջ պատերազմական վիճակ
ճաբոնական զօրքերը չինական
ՈՒԺԵՐՈՒ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԻՆ ՏԱԿ

Բարիզ.— Հրաման տրուեցաւ որ Թոնքինէն ֆրանսական զինուոր ղրկուի Շանկհայ։

Պերլին.— Ուաշինկթընէն եկած վերջին լուրերու համաձայն, ամերիկեան շրջանակները ուշի ուշով կը հետեւին ծայրագոյն արեւելքի գործերուն։ Խաղաղականի նաւատորմը՝ բաղկացած 65 նաւերէ, հրաման ստացաւ մէկ տարուան համար պարենաւորուիլ։

Շանկհայ.— Զօր. Հասլպի հրամանին ներքև գտնուող ճաբոնական զօրքերը Խարպինի մօտերը չինական ուժերու սպառնալիքին տակ անելի մը մատնուած են։ Այդ ամէն կողմէ պաշարուած զօրքերուն կացութիւնէն լուր չկայ։

Լոնտոն.— Շանկհայի մէջ պատերազմական վիճակ հռչակուած է։ Երթևեկը արգիլուած է և փողոցները ամայի են։ Շանկհայ գտնուող ճաբոնցիները սկսան իրենց երկիրը մեկնիլ։ Առանձնաշնորհեալ զօտիներու օտարազգի կամաւորները կը շարունակեն հսկողութիւնը՝ այն լուրերուն հետեւանքով թէ ճաբոնցիները վաղը չինացիներուն վրայ յարձակում պիտի գործեն։

Շանկհայ. Նանքինի ռմբակոծութենէն ետք ճաբոնական զօրքեր ցամաք ելան և սկսան Լուուիլ։ Վերջին լուրերը կ'իմացնեն թէ հանդարտութիւն կը տիրէ։

Ճաբոն կ'սպառնայ հեռանալ
ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԷՆ

Թոքիո.— Անգլիական, Ֆրանսական, ամերիկեան և իտալական դեսպանները Ճաբոնի կառավարութեան նոր յուշագիրներ յանձնեցին բողոքելով Շանկհայի գրաւումին համար։

Թոքիո.— Արտաքին գործոց բարձրաստիճան նախարարներէն մին համաձայն յայտարարեց թէ Ճաբոն լրջօրէն կը խորհի քաշուիլ ազգաժողովէն, այս վերջնոյն չինաճաբոնական հարցին մէջ բռնած ընթացքին պատճառաւ։ Եթէ Ազգաժողովը փորձէ գործադրել Ուխտին 10 և 15րդ յօդուածներուն տրամադրութիւնը, Ճաբոն պիտի չվարանի քաշուիլ այդ ժողովի անդամակցութենէն։

Կացութիւնը երթալով կը ծանրանայ

Շանկհայ.— Ճաբոնական ծովակալը յայտնեց թէ քանի՛ որ չինացիները չեն յարգեր զինադադարը եւ կը շարունակեն ռմբակոծել ճաբոնական դիրքերը եւ նաւերը, usիպուած պիտի փոխադարձէ։ Լուր կայ թէ ճաբոնական իշխանութիւնները որոշած են 2 զօրաբաժիններ ղրկել Շանկհայ։

Անգին բազմութիւն մը լեցուած է եւրոպական թաղերու մէջ։ փողոցները անանցանելի եղած են։

Եղածը ինքնապաշտպանութեան փորձեր են
ՉԻՆԱՍՏԱՆ ԿԸ ՀԵՐՔԷ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԳՈՅՈՒԹԻՒՆԸ

Ժընէվ.— Ազգաժողովի չինական պատուիրակ Տօքթ. Ֆէն, չինական արտաքին գործոց նախարարութեան մէկ յուշագիրը ներկայացուց ժողովին, որով նախարարը բացարձակապէս կը հերքէ չինացիներու կողմէ պատերազմի յայտարարութեան լուրը։

Ցարդ ինացիներու կողմէ ի գործ դրուածը, կ'ըսէ, պարզապէս ինքնապաշտպանութեան փորձեր են եւ թէ ան բոլորովին կը համակերպի Ազգաժողովի թելադրութեանց։

Անգլո-Ֆրանսական բանակցութիւններ

Լոնտոն.— Կ'սպասուի որ Անգլո-Ֆրանսական համաձայնութիւն մը գոյանայ Հատուցումներու հարցին շուրջ։ Ցոյս կայ որ այս շաբթուան մէջ երկու կողմերը գոնացնող լուծում մը գտնուի։ Գալով Ֆրանսայի՝ Մ. Նահանգաց ունեցած պարտքին, Ֆրանսա կը յուսայ Ամերիկայի հետ իրեարանսկացողութեան մը յանգիլ։

Զէնքնկեցութենէն առաջ

Բարիզ.— «Էնբրանսիժան» Զէնքնկեցութեան խորհրդաժողովի մասին գրելով կ'ըսէ թէ եթէ բոլոր երկիրներն ալ չհամաձայնին իրենց սպառազինութիւնները զեղչելու, արդիւնքը պիտի ըլլայ վերջնական սնանկութիւն, պատերազմ եւ ոչնչացում։

Խորհրդաժողովը կը բացուի, երբ ոմանք դեռ իրենց սիրտէն վանած չեն էրն խնդրութիւնը։ «Էֆo տը Բարի» կըսէ թէ ճշմարիտ զէնքնկեցութիւնը կրնայ ըլլալ միայն դաշնագիրներու յարգանքով։

Թշուառութիւնը անդրյորդանանի մէջ

Ամման.— Ամմանի մէջ անօգնական մանուկներու համար ապաստանարան մը բացուեցաւ. անդրյորդանանի զանազան կողմերուն մէջ տիրող տնտեսական թշուառութեան հետեւանքով, բազմաթիւ մանուկներ Ամման ապաստանած են։

150 միլիոն տոլարը

Նիւ-Եորք.— անգլիական պանքան վճարեց 150 միլիոն տոլար. մնացորդը այն 250 միլիոն տոլարին, որ ամերիկեան պանքային կողմէ անգլիական պանքային փոխ տրուած էր։

Պաղտատ Հայֆա երկաթուղագիծը

Պաղտատ.— Պաղտատ-Հայֆա երկաթուղագիծին շինութիւնը առայժմ պիտի յետաձգուի, սպասելով որ տնտեսական տագնապը անցնի։ Գալով քարիւղի ենթամուղի ճամբուն, անոր շինութեան պիտի ձեռնարկուի Մարտ ամիսէն սկսեալ։

Բաց խօսք
ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Հանեցէք «Լիբանան»ի 1931 տարեշրջանէն ձեր պարտքը ելող բաժնեգրները փութացնել թերթիս Տէր եւ Տնօրէնին Պ. Ժ. Ա-նէմեանի անուան։

1932 նոր շրջանի բաժաներ-դագիրը կանխիկ դրկելուէ վերոյիշեալ անունով։ Ապառիկ դիմումներ ահնեսեւանմ կը մնան։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Կը փնտռեմ զաւակներս՝ Մարտիրոս և Մկրտիչ Լուսիկեանները։ Բնիկ Շապինգարահիսարի (Սուչէհրի) Բիւրք գիւղէն։ Առաջինը 23 իսկ երկրորդը 21 տարեկան։

1921—1922 ին Սեբաստիոյ օրերուն հետ տարուած են Սիւրիա։ Կը խնդրուի Ազգային մարմիններէ, միութիւններէ և ազգայիններէ որ եթէ ծանօթութիւն ունին կամ ուր ըլլալնին գիտեն, հաճին իմացնել հետեւեալ հասցէին։

Haroutun Loussiguian
Roumania, Médjidia

ՈՍԿԵՐԻՉ
ՊԱԼԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Սուգ Բա'ալ, Հանի-Ոսկերիչներու շուկան

Ամենաընտիր գործ, Ներքաճաշակ, անխարդախ՝ ՊԱՏՐԱՍՏԻ կամ ԱՊՐՍՊՐԱՆԻ կրնաք գտնել ամէն քսակի մատչելի գիներով։

Կնուճիդ ընելէ առաջ ան ամ մը հանդիպեցէք՝

ՊԱԼԵԱՆ ԵՂԲԱՐՆԵՐՈՒՆ

Նորաձեւիչ

ՏԻԿ. ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ
ԿԸ ԿԱՐԷ, ԿԸ ՁԵՒԷ
ԵՒ ԿԸ ՍՈՎՐԵՑՆԷ
Ամենավերջին նորաձեւութեամբ
Պայմանները խիստ մատչելի
Դիմել Բիւ. Ֆախրէտտին, թիւ 1117
Նոր Նամակատան Դիմաց

Սակարան-Պէյրութ

30 Յունուար 1932

Եգիպտ. Թուղթ Ոսկի	445
Անգլիական »	432
Պազեստինեան »	445
Թրքական »	61
Ամերիկեան Տոլար	127
Իտալական Լիր (100)	660.—
Ցունական Տրախմի (100)	160.—
Պանք Օթթոման	130.—
Անգլիական Ոսկի Հնչ.	603.—
Օսմանեան »	548.—
Ֆրանսական »	478.—
Մէջիտ Ադծաթ	30.—

ՎԿԱՅԵԱԼ
ՏՔԹ. Կ. ՏԷԿԻՐՄԱՆՃԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ
Կը դարմանէ ամէն կարգի հիւանդ ակռաներ
Ընդունելութեան ժամերը
Առաւօտները՝ ժամը 8—12
Կէսօրէ վերջ » 2—6
Հասցէ.— Օթէլ Հէլիոբոլի, Պուրնի հրապարակին վրայ։

ԴԻՄԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ
ՄՆԱՔ

ՀՈՂ ԳՆԵԼ
ՈՒԶՈՂՆԵՐՈՒՆ

Զափազանց նպաստաւոր պայմաններու տակ, ընդարձակ տարածութեան վրայ, Նահրին անմիջապէս մօտ, Սինիլֆիլ կոչուած տեղը, մասնավճարով և ուզուած չափով ԾԱԽՈՒ Է օգտուն դաշտագետին մը։

Դիմել ուզողներ թող դիմեն հողատէր Պր. ԱՆԴԷԼՈ ԺԻՐՕՔԱՑԻՆ եւ կամ խմբագրութեանս միջոցաւ։

Առիթէն օգտուեցէք։

Ա Զ Դ

Ա. Երաժշտութեան ուսուցման համար Ընկերակցութեանս ակումբին (Լիկի շէնքը), մէջ բացուած է դասընթացք մը ղեկավարութեամբ, փրոֆ. Համբարձում Պէրպէրեանի։ Դասերը տեղի կ'ունենան, Երկուշաբթի, Երեքշաբթի և Հինգշաբթի օրերը, երեկոյեան ժամը 7 30-9 00։

Մասնակցութեան պայմաններ

Ինչպէս գիշերային միւս դասընթացքներուն, նմանապէս ասոր կրնան մասնակցիլ բոլոր փափաքող անդամ և ոչ-անդամները։ (որոշեալ թիւը լրանալէն վերջը աշակերտ չընդունուիր)։

Բ. Անդամները պէտք է վճարեն ամիսը 15 Ս. Դահեկան, իսկ ոչ-անդամները, 25 Ս. Դահեկան։

Գ. Երեքշաբթի օրերը, պիտի աւանդուի ձայնագրութիւն։

Դ. Երկուշաբթի և Հինգշաբթի օրերը, գործնական երաժշտութիւն (օրքէսթրա)։

Ե. Ընկերակցութեանս ակումբին մէջ երկու ամրսէ ի վեր կը շարունակուին նաև գիշերային դասընթացքներ տասնեակ նիւթերու շուրջ.

1. Հայերէն, 2. Արաբերէն, 3. Ֆրանսերէն, 4. Թուաբանութիւն։

Գիշերային Վարժարանը բաց է շաբաթուան մէջ չորս օր, Երկուշաբթի, Երեքշաբթի, Հինգշաբթի և Ուրբաթ, ժամը 7.30-9.00։

Մասնաւորապէս անգրագէտ օրիորդները կը հրաւիրուին սորվելու Հայերէն և հաշուական գիտելիքներ, ինչպէս նաև շուկայի գործերով զբաղող արհեստաւորներ, գործաւոր և առեւտրականներու կը յանձնարարուի օգտուիլ Արաբերէնի և Ֆրանսերէնի ուսուցումէն։

Նոր Մարաշի մէջ ևս բացած ենք Գիշերային Վարժարան մը Ս. Բառասուն Մանկանց եկեղեցւոյ վարժարանին մէջ։ Դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան շաբաթը 3 օր, Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի, և Ուրբաթ օրերը։

Ա. Ընկերակցութիւնս ունի նաև 300 աթոռներ պարունակող սրահ մը որ օժտուած է ելեկտրական լոյսով և շքեղ բեմով մը, զոր կրնանք վարձու տալ հարսանեկան և այլ հաւաքոյթներու, նպաստաւոր պայմաններով։ Մանրամասնութիւնները հասկնալ տեղւոյն վրայ։ (Լիկի շէնքը, հանրակառքի ընկերութեան կից, ծովեզերքը)։

Բ. Հայերէն եւ Անգլիերէն լեզուներով մեքենագրական (տաքիլ) աշխատանքներ կ'ստանձնենք որոշ պայմաններով։

9 Յունվար 1932
Պէյրութ. Լիբանան

Քարտուղարութիւն
Մ. Ա. Ընկերակցութեան Պէյրութի
Մասնաճիւղի (Կնիք)

ՊԱՆԴՈԿ ԼԻԲԱՆԱՆ - ՋԱՀԼԷ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՆԻՈԿԸ ԶԱՀԼԷԻ ՄԷՋ

Օդասուն Սենեակներ — Համեղ ճաշ — Մաքուր սպասարկութիւն։

Նախկին տեղէս զատ, ուրիշ վերնայարկ տեղ մըն ալ վարձած եմ։
Տուն վարձել ուզողներուն կը տրուի ամէն դիւրութիւն։
Կը գտնեմ հնաբանական ձեռագիրներ և հնութիւններ։
Տէր եւ Տնօրէն Ց. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

ՎԱՐԶՈՒ ՇԷՆՔ

Անդր-Նահրին մօտ, Կամաւորի հիւսիսային կողմը, մեծ պողոտային եզրին, բոլորովին նոր շէնք մը սենեակի եւայլ գործարանի խիստ յարմարութիւն ունեցող, դիւրամատչելի պայմաններով վարձու կը տրուի։

Դիմեցէք պարոնայք Ձէօրճ եւ Ճէրիս Նասմրն գրասենեակը, Պէտէվիի շէնքին մէջ Պանք տը Սիրիի կից եւ կամ փոստարկղ թիւ 182։

Ծանօթ.— Հող. գնել ուզողները եւս դիմեն վերոյիշեալ հասցէին, որոնց հարկ եղած դիւրութիւնները պիտի ընծայուին։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒՆ

Sulfate D'Ammoniaque -Superphosplate potasse.

Գեղնախնձորի, Վարունկի. եւ այլ երկրագործներու յատուկ տունկերու՝ եւ բանջարեղէնի բոլոր տեսակի հունտերու հայթայթման համար դիմել միմիայն

ՆԱԻՄ ՍԱ'ԱՏԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Հասցէ.= Պանքթ Տը Սիրի է տիւ Կրանտ Լիպանին կից, Պէտէվի շէնքը։

ՏՊԱՐԱՆ ԼԻԲԱՆԱՆ

ՍԵՓԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՎ
ՀԱՅԵՐԷՆ — ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ — ԱՐԱԲԵՐԷՆ ՆՈՐ ԵՒ ՀՆԱԳՈՅՆ ՏԱՌԵՐՈՎ

Տպագրական ամէն տեսակ գործ

Հրատարակութիւններ, Առևտրական Թուղթեր - Տետրակներ, Դեղարանի վերաբերեալ Տոմարներ - Ցուցագիրներ (Étiquettes) Ցայտարարութիւններ, Տոմսեր, Հրաւիրագրեր եւայլն, եւայլն։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅՔՆԵՐ

Դասագիրքեր, Տետրակներ, Քարթեր, վիճակագրեր եւայլն։

Տուփեր

Կը պատրաստուին ամէն տեսակ տուփեր

ԿՕՇԻԿԻ, ԳԼԽԱՐԿԻ, ՇԱՊԻԿԻ, ՀԱՐՍՆԵԿՆԱՆ եկն

Կ'ստանանք ապագրանք ամէն տեղերէ

Մաքրութիւն, Ճաշակ, Ճշտապահութիւն, եւ մատչելի գին,

Դիմել «Լիբանանի հայրէն»

Գ ո ր ծ ա ծ ե ց է ք

Եպիսկոպոսաց Ընդարձակ Ժողովական, խնամքով պատրաստուած և դիւրագնի սիկառէթները, որոնք օժտուած են անտրցելի առաւելութիւններով։ Դամասկոսի միակ Հայկական Սիկարէթի Գործարանը (կատարելապէս գոհացում կուտայ ծխողներու պահանջին։

Դիմեցէ՛ք. ԵՂԴԻՄՊԵՆ ԵՂԲԱՐՑ
ՀԱՐԹ-ԷԼ-ՋԷՆ թիւ 2 Դամաս